Yleisradiolain muuttaminen vastaamaan EU:n valtiontukisääntelyn vaatimuksia

Liikenne- ja viestintävaliokunta
17.3.2021
Ismo Huhtanen

medialiitto

Miksi hallituksen esityksen täsmentäminen on tärkeää?

- Esitys on jonkin verran parantunut kesällä julkaistusta luonnoksesta.
- **Euroopan komissio** jakaa Medialiiton kantelun **oikeudellisen** argumentaation **peruslähtökohdan**.
- Komission näkemyksen mukaan ”tekstimuotoinen journalistinen sisältö **ei pääsääntöisesti ole yleisradiotoimintaa, jos sillä ei ole liityntää yleisradioyhtiön julkaisemaan liikkuvaan kuvaan tai ääneen**. Jos palvelu ei ole yleisradiotoimintaa, niin tällöin julkista tukea on arvioitava yleisten valtiontukisääntöjen mukaisesti eli sillä ei saa olla haitallista vaikutusta kilpailuun.”
- Yle-laki tulisi nyt työstää valiokunnassa **kerralla kohdalleen**, jotta riski valtiontukikanteluiden jatkumisesta poistuisi, eikä Suomen valtioon kohdistuisi mahdollista velvoitetta valtiontuen takaisinperintään.

Miksi hallituksen esityksen täsmentäminen on tärkeää?

- EU:n valtiontukisääntely on voimassaolevaa **Suomen valtiota sitovaa oikeutta**.
- Yleisradioyhtiöitä **ei ole vapautettu EU:n valtiontukisääntelystä kuin rajatusti** niiden radio- ja televisiolähetystoimintojen osalta.
- Valtiontukisääntelyn perusteella ei ole mahdollista, että Yleisradiolle annettaisiin radio- ja televisiolähetystoiminnan ulkopuolisia tehtäviä **soveltamatta EU:n valtiontukisääntelyn** mukaisia menettelyjä. Tämän osoittaa myös komission käymä keskustelu Suomen valtion kanssa.
- Suomen valtion on **voitava näyttää tarve** (markkinapuute), jos julkisia varoja käytetään ns. yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviin palveluihin (muu kuin radio- ja televisiolähetystoiminta).
- Yksinomainen tulkintavalta asiassa on **Euroopan komissiolla** ja viimekädessä **EU-tuomioistuimella**. Medialiitto voisi komission muodollisen, valituskelpoisen tutkinnan päättämistä koskevan päätöksen jälkeen saattaa asian EU-tuomioistuimen arvioitavaksi.

Miksi hallituksen esityksen täsmentäminen on tärkeää?

- Asiassa on kysymys **kansalaisten mahdollisuudesta vastaanottaa** ammattimaisesti tuotettua luotettavaa toimituksellista tietoa monipuolisesti tulevaisuudessa. **Riippumattomalla lehdistöllä** on tässä keskeinen paikallinen, alueellinen sekä valtakunnallinen rooli.

- Suomessa Yleisradiolla säilyy oma tärkeä roolinsa **laadukkaan audiovisuaalisen journalismin tuottamisessa** ja tältä osin sananvapauden edistämisessä, **myös silloin**, kun Yleisradion käytännön toiminta linjataan **EU:n valtiontukisääntelyn vaatimusten mukaiseksi**.

- Medialiitto kiinnittää valiokunnan huomiota esityksen sellaisiin kohtiin, jotka ovat **edelleen ristiriidassa Suomen valtiota suoraan sitovan EU:n valtiontukisääntelyn** kanssa.

Yleisradion tekstimuotoisten sisältöjen julkaisutoiminta on erittäin laajaa ja EU:n valtiontukisääntelyn vastaista: Vertailu YLE:n ja SVT:n julkaisemista verkkoartikkeleista 22.–28.2.2021

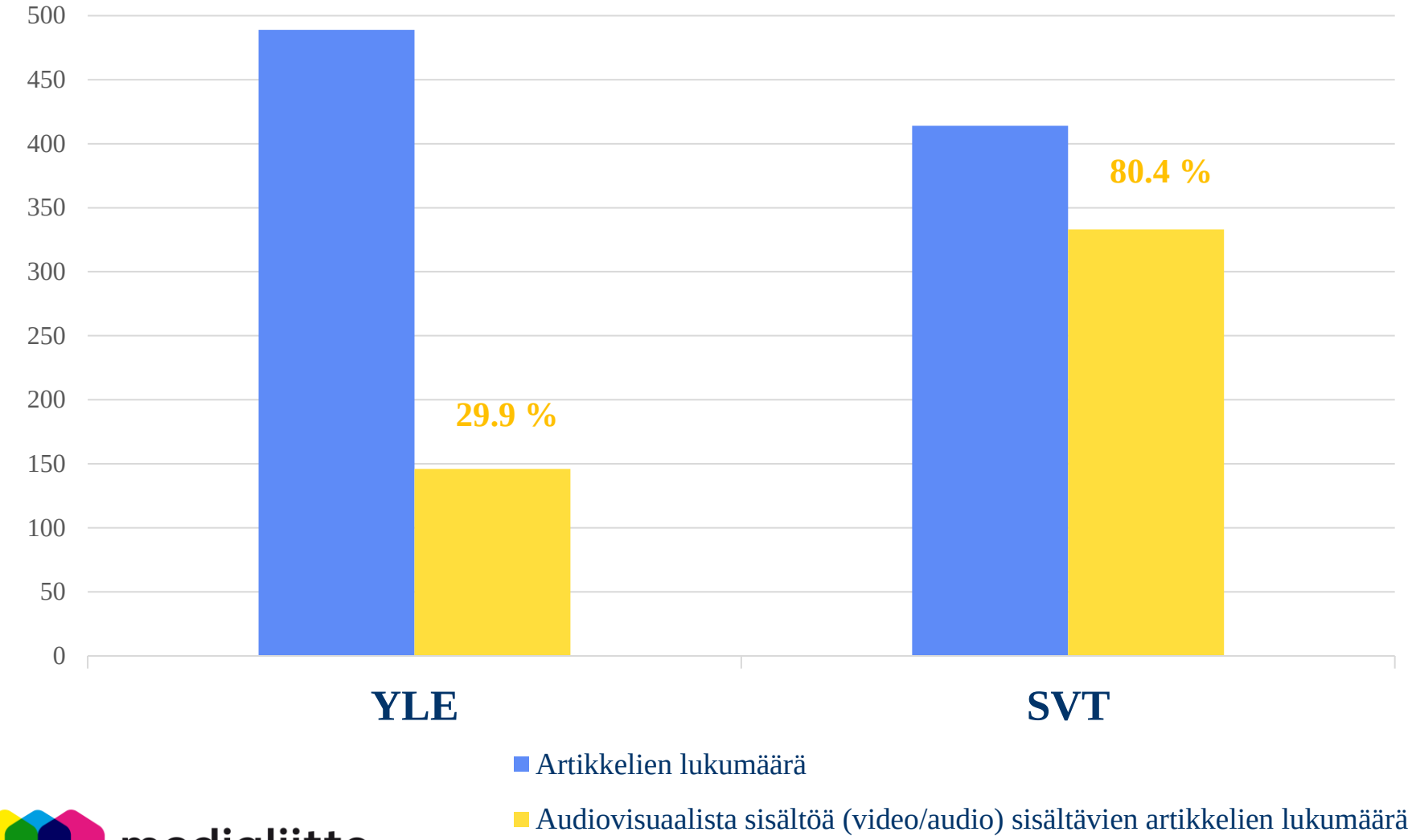

Artikkelien keskimääräinen sanamäärä

YLE: 487 sanaa
SVT: 226 sanaa

medialiitto

Lähde: Avance

Valiokunnan tulisi mietinnössään täsmentää ja muuttaa hallituksen esityksen ongelmakohtia

- EU:n valtiontukisääntelyn näkökulmasta hallituksen esityksen keskeisimmät ongelmakohdat koskevat
  - **poikkeuksia** siihen, että Yleisradion tekstimuotoisen sisällön tulisi liittyä Yleisradion liikkuvaa kuvaa tai ääntä sisältävään julkaisuun;
  - **epäselviä** Yleisradion tekstimuotoisen sisällön julkaisutoiminnan **rajoituksia**; ja
  - **puuttumattomuutta** Yleisradion julkisen palvelun tehtävän **valvontaan**.

Liityntävaatimusta koskevat ongelmalliset poikkeukset tulee poistaa esityksen 7 §:n 3 momentista

- Esityksen uudessa 7 §:n 3 momentissa on lueteltu kuusi poikkeusta 7 §:n 1 momentissa esitettyyn vaatimukseen, jonka mukaan Yleisradion julkaiseman tekstimuotoisen sisällön tulee liittyä yhtiön liikkuvaa kuvaa tai ääntä sisältävään julkaisuun. Näissä poikkeustilanteissa Yleisradio voisi tarjota tekstimuotoisia sisältöjä ilman, että niiden tulee liittyä yhtiön liikkuvaa kuvaa tai ääntä sisältävään julkaisuun.

- Suurin osa ehdotetuista poikkeuksista on **ristiriidassa EU:n valtiontukisääntelyn kanssa**, eikä niille ole valtiontukisääntelyn edellyttämää tarvetta (ts. ne johtavat uuteen valtiontukiongelmaan). On yleisesti tiedossa, että suurimmasta osasta poikkeusten kattamista tekstimuotoisista sisällöistä on runsaasti esimerkiksi lehdistön markkinaehtoista tarjontaa.

- Poikkeukset **vesittävät Yle-lakiin esitetyn pääsäännön** ja johtavat **EU:n valtiontukisääntelyn kiertämiseen**.

- Valiokunnan tulisi poistaa esityksen 7 §:n 3 momentista seuraavat poikkeukset: *STT:n/muu kansallisen uutistoimiston lyhyet tekstimuotoiset sisällöt (1 kohta), nopeisiin ja nopeasti kehittyviin uutistilanteisiin liittyvät lyhyet tekstimuotoiset uutissisällöt (2 kohta), kulttuuriin liittyvät tekstimuotoiset sisällöt (5 kohta) ja oppimiseen liittyvät tekstimuotoiset sisällöt (6 kohta).*

Yleisradion tekstimuotoisen sisällön julkaisutoiminnan rajoituksia tulisi tarkentaa

- Valiokunnan mietinnössä olisi **välttämätöntä tarkentaa** esitykseen kirjattuja Yleisradion **tekstimuotoisen sisällön julkaisutoiminnan rajoituksia** seuraavasti:
  - *Yleisradion julkaiseman tekstimuotoisen sisällön, joka liittyy Yleisradion liikkuvaa kuvaa tai ääntä sisältävään julkaisuun, tulee laajuudeltaan rajoittua referoimaan Yleisradion julkaiseman televisio- tai radio-ohjelmiston sisältöä; ja*
  - *Yleisradion julkaiseman tekstimuotoisen sisällön referaatit voivat perustua ainoastaan Yleisradion televisio- tai radio-ohjelmistojen televisio- ja radio-ohjelmiin.*

- Tarkennukset ovat tärkeitä, jotta Yleisradion toimintaa **voidaan valvoa tehokkaasti ja läpinäkyvästi**, kuten Suomen valtiota sitova EU:n valtiontukisääntely edellyttää.

Yleisradion sisältöpalvelujen pääpainoa liikkuvaa kuvaa tai ääntä sisältävissä julkaisuissa koskevan vaatimuksen kriteereitä tulisi tarkentaa

- Esityksestä ei ilmene selkeitä kriteereitä sille, (1.) kuinka usein ja mitä ajanjaksoa tarkastellen Yle-lain 7 §:n 1 momentin rajoituksen noudattamista tulee valvoa; tai (2.) milloin Ylen tekstimuotoisen sisällön julkaisutoiminnan voidaan katsoa olevan siinä määrin laajaa, ettei Ylen julkaisutoiminnan pääpaino enää ole lain edellyttämällä tavalla liikkuvaa kuvaa tai ääntä sisältävissä julkaisuissa.

- Selkeiden arviointikriteereiden puuttuminen johtaa siihen, että Ylen toimintaa valvovalla elimellä ei tosiasiallisesti ole Yle-lakiin perustuvia objektiivisia **edellytyksiä valvoa Ylen toimintaa tehokkaasti ja läpinäkyvästi**, kuten Suomen valtiota sitova EU:n valtiontukisääntely edellyttää.

- Valiokunnan mietinnössä tulisi tarkentaa esitykseen kirjattua vaatimusta siitä, että Yleisradion julkaisutoiminnan pääpainon on oltava liikkuvaa kuvaa tai ääntä sisältävissä julkaisuissa seuraavilla täsmennyksillä, jotka **selkeyttävät** Yle-lain 7 §:n 1 momentin **tulkintaa ja ohjaavat** Yleisradion toimintaa:

  - *Lain 7 §:n 1 momentin tarkoittaman rajoituksen noudattamista arvioidaan kalenterivuosittain*; ja

  - *Lain 7 §:n 1 momentin tarkoittama rajoitus koskien Yleisradion julkaisutoiminnan pääpainon olemista liikkuvaa kuvaa tai ääntä sisältävissä julkaisuissa edellyttää, että Yleisradion tekstimuotoisen sisällön julkaisutoiminta on pienimuotoista.*

medialiitto

Yleisradion toiminnan valvonta tulee siirtää hallintoneuvostolta riippumattomalle viranomaiselle

- Yle-lain muutoksen tulisi sisältää myös ehdotus Yleisradion julkisen palvelun tehtävän valvonnan uudistamiseksi.
- Yleisradion julkisen palvelun tehtävän valvonta tulisi siirtää Yleisradion hallintoneuvostolta **Kilpailu- ja kuluttajaviraston tehtäväksi**.
- Hallintoneuvosto ei ole tosiasiallisesti Yleisradion johdosta riippumaton elin, kuten Komission tiedonanto valtiontukisääntöjen soveltamisesta julkiseen yleisradiotoimintaan (2009) edellyttää.

medialiitto

Siltä osin kuin joitakin edellä kuvatuista poikkeuksista ei poisteta, eikä Yleisradion valvontaa Yle-laissa muuteta, tulisi Yle-lain 7 §:n 3 momentin tulkintaa ja Yleisradion valvontaa täsmentää

- Mikäli valiokunta ei katso aiheelliseksi muuttaa Yleisradion nykyistä valvontaratkaisua, tulisi Ylen **hallintoneuvostoa velvoittaa pyytämään Kilpailu- ja kuluttajavirastoa arvioimaan Ylen yleisradiotoimintaan liittymättömien tekstimuotoisten sisältöjen julkaisutoiminnan vaikutuksia kilpailuun ja markkinoiden toimintaan**.

- Valiokunnan tulisi kirjata mietintöönsä oheinen täsmennys ohjaamaan 7 §:n 3 momentin tulkintaa ja Yleisradion valvontaa:

    - *Yleisradion hallintoneuvoston tulee pyytää Kilpailu- ja kuluttajavirastoa (KKV) arvioimaan 7 §:n 3 momentissa tarkoitettujen tekstimuotoisten sisältöjen tarjoamisen vaikutuksia kilpailuun ja markkinoiden toimintaan. Kunkin 7 §:n 3 momentissa tarkoitetun tekstimuotoisen sisällön tarjoaminen olisi Yleisradiolle sallittua ainoastaan, mikäli KKV katsoo hallintoneuvostolle antamassaan arviossa, ettei kyseisen tekstimuotoisen sisällön tarjoaminen Yleisradion toimesta vääristä tai ole omiaan vääristämään terveen ja toimivan kilpailun edellytyksiä markkinoilla tai estä tai ole omiaan estämään terveen ja toimivan taloudellisen kilpailun syntymistä tai kehittymistä kilpailulain 30 a §:n 1 momentissa tarkoitetulla tavalla.*

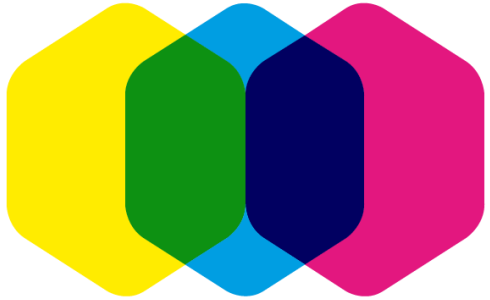

medialiitto

Rakennamme suomalaisen media-alan menestystä.